

Emlékezés az 1935. évi erdőtörvény jubileumán

Negyed évszázadnyi vajúdás után 1934 végén, 1935 elején került a második magyar erdőtörvény a törvényhozás elé. Előbb a képviselőház tárgyalta nyolc ülésén át, majd a felsőház elé terjesztették. Itt először a bizottságok együttes ülésén tárgyalták az erdőkről és a természetvédelemről szóló törvényjavaslatot, majd a részletes tárgyalás rövid vitája után a bizottságok a javaslatot változatlanul elfogadták.

„A határozat kimondása után *Waldbott* Kelemen báró előadó hálás köszönettel, külön elismeréssel emlékezett meg a földművelésügyi miniszter munkatársairól, *Mayer* Károly államtitkárról, *Papp* Béla miniszteri tanácsosról, és *Nagyszalánczy* Brúnó, miniszteri tanácsosról, aki a törvényjavaslatot a legnagyobb gonddal és lelkiismeretességgel szerkesztette meg. Végül kiemelte az *Országos Erdészeti Egyesület* vezetőségének a törvény megalkotása körül szerzett érdemeit is”. — Így emlékezett meg az esetről a napisajtó (MAGYAR-SÁG, 1935. február 8.)

Ötven év távolából méltó és illő röviden nekünk is megemlékezünk az 1935. IV. t. c. három kiemelt alkotójáról. *Mayer* Károly volt földművelésügyi államtitkárnak, a szak később kenyérrel fizetett. Az ötvenes évek elején Mátraházán találkoztam vele. Kitelepítettként kalyibaóra volt a tisztító munkása-inknak. *Papp* Béla, az erdészeti főosztály főnökeként még 1935. július 1-én — kitüntetve a II. osztályú Magyar Erdemkereszttel — nyugdíjba ment.

Ha az előbbi kettőt részben „hivatalból” is érte a Nagyszalánczy esetében ez valóban áldozatos munkát illetett. Az egyesület 1934. december 21-i közgyűlésén, — amelyen már a törvényjavaslat képviselőházi elfogadását ünnepelték — *Papp* Béla így nyilatkozott: „A munka oroszlánrészét *Nagyszalánczy* Brúnó végezte, éveken át tanulmányozta az idevágó külföldi vonatkozásokat és gyakorlati eredményeket.”

Ki volt *Nagyszalánczy* Brúnó? — Erdőmérnök. Oklevele 1903-ból származik. Foglalkozásának gyakorlását az államerdészetnél, igazgatási vonalon, a rima-szombati, illetve csíkszeredai erdőhivataloknál kezdte. Hat évi külső szolgálat után — 1907-ben helyezték Budapestre, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Főosztályára és itt dolgozott haláláig. 1927-ben nevezték ki főerdőtanácsossá és ebben az időben kapta a megbízatást a hosszan vajúdo új erdőtörvény tető alá hozására, megszövegezésére és az illetékes fórumokon való át-hajszolására. Munkássága ettől kezdve csakis erre irányult. Hogy milyen kérdésekkel találta szemben magát és ezeket miként igyekezett megoldani, később maga mondta el:

„Munkámban egyébként a következő irányelveket állítottam magam elé.

1. Az új törvény erdészeti törvénykönyv legyen, amely az összes erdészeti jogszabályokat felölelje és a természetvédelem... szabályozására is kiterjedjen...

2. Az erdők fenntartását és az okszerű erdőgazdálkodást hatályos szabályokkal általánosan kell biztosítani. Ennek megfelelően meg kell szüntetni... az erdők között tett megkülönböztetéseket, mégpedig mind a talajminőség szerint, mind a tulajdonjogi minőség szerinti megkülönböztetést... általánosan el kell rendelni... az erdők üzemtervszerű kezelését, nemkülönben a szakszerű kezelést is...

3. Szigorú rendelkezésekkel szabályozni kell az erdők megosztását.

4. Egységes alapon kell szabályozni a leromlott vagy leromlásnak indult területek... beerdősítését...

5. Kötelezővé kell tenni a közös legelőknak legelőgazdálkodási érdekből szükséges beerdősítését...

6. Mindezekkel az erdőtelepítésekkel összhangba kell hozni az alföldi erdőtelepítéseket, ... valamint a fürdőövezetek erősítéseit.

7. Új elvi alapokon kell szabályozni az erdei kihágásokat.

8. ...megfelelően kell szabályozni a volt úrbéreseknak, a közbirtokosságoknak és a telepeseknek, mint erdőbirtokosoknak a jogviszonyait.

9. Rendezni kell végül mindazokat az erdőgazdasági szempontokból fontos kérdéseket is, amelyeknek rendezetlensége vagy meg nem felelő szabályozása a gyakorlati életben érezhető kárt okoz..." (MAGYAR KÖZIGAZGATÁS KÖNYVTÁRA 5. sz. 1936)

Az állított irányelvekből, méginkább azoknak a törvényben érvényesítéséből rendkívül éles látású, kiváló jogi érzékű, gondolataiban korát megelőző fő rajzolódi ki, aminek viselője már akkor bátor kézzel háritotta el a magántulajdon erdőt pusztító túlkapásait. Az előkészítő tárgyalásoknak ránkmaradt jegyzőkönyvei tanulságos olvasmányként rögzítik az ennek érdekében megharcolni kénytelen volt csatákat.

A törvény elfogadását, majd kihirdetését nem sokkal követte Nagyszalánczy szolgálati idejének lejárta. 1936-ban nyugdíjba vonult, de pihenésről továbbra sem lehetett szó. Külön megbízatással miniszteri tanácsosként tovább szolgált, dolgozott a törvény végrehajtási utasításán és az indoklácson. Mire ez elkészült, fogytán az ereje, a túlfeszített munka 60 éves korában sirba vitte. Eltávoztát a szaknak az egyesület 1940. január 25-i rendkívüli közgyűlésén Waldbott Kelemen elnök jelentette be. Emlékét jegyzőkönyvileg örökítették meg.

Valóban méltó és illő megemlékezni róla a nevezetes évforduló kapcsán.

Jérôme René

Két évszázadnyi szolgálat a Pilis erdeiben

100 éve — 1879-ben — kezdőcött családom erdészeti szolgálata a Pilisben. Anyai nagyapám (*Greff András*) kezdte a sort és szolgált itt 20 évet. Anyám bátyja (*Greff János*) is itt járta az erdőt szintén 20 évig. Édesapám (*Elsik Mihály*), már 42, öccse (*Elsik László*) 22, ennek hasonnevű fia 10 és bátyám, *Elsik Mihály* 30 évet szolgált. Jámagam (*Elsik Rudolf*) 36 évet töltöttem el a Pilisben, hasonló nevű fiam pedig eddig 16-ot. Ha mindezt összeadom, 196 szolgálati év az eredmény.

Az évszázad különböző eseményei csaknem valamennyiünket azonban időszakosan másfelé is szólítottak. Az én pilisi „hűtlenségem” az országrész visszacsatolásokkal kapcsolatol. Felkerültem a Kárpátokba. Marosvásárhelyi központtal a görögénszentimrei Áll. Erdőhivatalhoz nevezett ki az FM. Itt kerültem Laposnyára, a Görgényi-havasokba. Az évi fakitermelésem 85 ezer m³ volt, 300 fatermelő, 50 pár fogat dolgozott télen, nyáron. A kisvasút naponta két szerelvényvel Szászrégenbe vitte a kitermelt fát. Hét beosztott erdészem volt és ugyanennyi vállalkozói csoportvezető. 1942-ben SAS-behívóval kerültem az orosz frontra — Don-kanyar, „tervszerű visszavonulás”, majd újra otthon. Nem sokáig, 1944 őszén menekülés, kiűrités Erdélyből. Újra SAS-behívó, orosz fogság, de Temesvár előtt kiugrottam a robogó vonatból, megszöktem. Több hetes bolyongás, éhezés után Kiszombornál átszöktem a román határon, s végül 1945 nyarán haza kerültem Szentendrére. Itt *Györke Ernő* volt főerdőtanácsos, — aki Görgényben is főnököm volt — azonnal alkalmazott és itt is maradtam nyugdíjazásomig, 1977-ig.

Valamennyien középkáder, „tő melletti” erdészként működöttünk, csak nekem volt szerencsém az erdőművelési szakelőadói pozícióba való előrelépésre. Lehet, hogy fiam — továbbképezve magát — többre viszi mint én.

Elsik Rudolf